

การพัฒนาแนวทางประกอบการใช้กรอบแผนการจัดการศึกษาตลอดชีวิต

มุ่งสู่ความเป็นเลิศด้านอาชีพท้องถิ่น

Development of Approach for Implementation Lifelong Learning

Framework toward Local Career Excellence

มาเรียม นิลพันธุ์, ไชยยศ ไพบูลย์ศิริธรรม, ชีรศักดิ์ อุ่นอารมณ์เลิศ, ศิริวรรณ วณิชพัฒน์วรชัย, อธิกมาส มากจ้อย, มารุต พัฒนาผล, โชติมา หนูพริก

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา ใช้วิธีการเชิงผสมผสานวิธี มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาแนวทางการนำกรอบแผนการจัดการศึกษาตลอดชีวิต มุ่งสู่ความเป็นเลิศด้านอาชีพท้องถิ่น กลุ่มผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย ผู้ให้ข้อมูลระดับนโยบาย จำนวน 5 คน ระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 63 คน ระดับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 786 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า (1) แนวทางการนำกรอบแผนการจัดการศึกษาตลอดชีวิตมุ่งสู่ความเป็นเลิศด้านอาชีพท้องถิ่นในกลุ่มจังหวัดทั้ง 5 ภูมิภาค มีกรอบเนื้อหาสาระแตกต่างกันตามภูมิภาค (2) แนวทาง ประกอบด้วย แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตร แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และแนวทางการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ โดยทั้ง 3 เล่มมีความเหมาะสม สอดคล้อง และมีประสิทธิภาพอยู่ในระดับมาก (3) ผลการทดลองใช้แนวทางพบว่า สถานศึกษามีการจัดการศึกษาครอบคลุม 5 ด้าน คือ เกษตรกรรมท้องถิ่น อุตสาหกรรมท้องถิ่น บริการท่องเที่ยวท้องถิ่น ศิลปะการแสดงท้องถิ่น และภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณภาพหน่วยและแผนการจัดการเรียน พหุกิจกรรมการจัดการเรียนรู้มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ชี้นำงาน โครงการงาน รายงานกิจกรรมของผู้เรียนมีคะแนนอยู่ในระดับปานกลาง และนักเรียนเห็นคุณค่าและตระหนักในสำคัญของอาชีพอยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง และ(4) ผลการปรับปรุงและพัฒนาพบว่า แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรมีเนื้อหา 4 บท ครอบคลุมการบริหารจัดการ การประเมินผลหลักสูตร การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการหลักสูตร แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีเนื้อหาครบ ครอบคลุมการออกแบบการเรียนรู้แบบย้อนกลับ การจัดการเรียนรู้มุ่งสู่ความเป็นเลิศด้านอาชีพ และแนวทางการวัดและประเมินผลการเรียนรู้มีเนื้อหา 4 บท ครอบคลุมการวัดและประเมินผล การเรียนรู้อาชีพ การมีส่วนร่วมของหน่วยงานและชุมชนในการวัดและประเมินผล

คำสำคัญ : แนวทางประกอบการใช้, กรอบแผนการจัดการศึกษาตลอดชีวิต, ความเป็นเลิศด้านอาชีพท้องถิ่น

Abstract

The purpose of this research is to develop an approach for implementation of a lifelong learning framework toward local career excellence. The study groups had 5 policymakers, 63 local administrators, and 786 basic educators from the basic education level. The data collected was analyzed by percentage, mean, standard deviation and content analysis. The results found that: (1) the approach for implementation of a lifelong learning

framework toward local career excellence depended on context, (2) the implementation approach was curriculum management, learning activities management, and learning assessment. All of them had appropriately related, efficiency, and were evaluated at the high level, (3) the results of the implementation approach found that the school council had comprehensively educated management in the areas of local farming, local industry, local guide services, local performing arts, and local wisdom. The quality of unit and lesson planning by teachers was found to be at the good level. The works, tasks and reports of the learners were found to be average scores. The learner's opinions strongly agreed about appreciation and realization of the importance of career, (4) the improved development approach found that the curriculum management content can be divided into 4 units: comprehensive curriculum management, curriculum assessment, and participation of curriculum management administration. The approach of learning activities management content was divided into 5 units with a comprehensive, backward design of learning activities focused toward local career excellence. The approach of learning assessment content was divided into 4 comprehensive units of lifelong learning focused toward local career excellence as well as the assessment of organization and community participations.

Keywords: approach for implementation, lifelong learning framework, local career excellence

ความนำ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 1-10 รัฐบาลได้กำหนดแนวนโยบายการพัฒนาประเทศ โดยมุ่งเน้นการพัฒนาอย่างต่อเนื่องเป็นเป้าหมายหลักเพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในขณะนี้สิ่งที่จะต้องทำกับทุกคน ส่งผลให้องค์กรวิชาชีพและสถาบันการศึกษาต่างๆ มีการเคลื่อนไหวพัฒนาการเรียนการสอนให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น (สำนักงานปฏิรูปการศึกษา, 2544, หน้า 2-3) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ได้ให้ความสำคัญในเรื่องของภูมิปัญญาท้องถิ่น และได้กำหนดแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐในส่วนที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษาไว้ในมาตรา 80 ว่า “รัฐต้องดำเนินนโยบายด้านสังคม การสาธารณสุข การศึกษาและวัฒนธรรมโดยระบุไว้ในข้อ (3) รัฐต้องพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการจัดการศึกษาในทุกระดับและทุกรูปแบบให้สอดคล้องกับความต้องการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม และข้อ (6) ให้ส่งเสริมสนับสนุน

ความรู้รักษาสามัคคีและการเรียนรู้ปลูกจิตสำนึกและเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีของชาติ ตลอดจนค่านิยมอันดีงามและภูมิปัญญาท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย มีบทบาทในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในสังคมอย่างรอบด้าน ซึ่งที่ผ่านมากรมฯ ได้จัดทำกรอบการจัดการศึกษาตลอดชีวิต มุ่งสู่ความเป็นเลิศด้านอาชีพท้องถิ่น โดยมอบหมายให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละภูมิภาคดำเนินการ มุ่งหวังที่จะให้เกิดความเสมอภาคในการเข้าถึงและได้รับการศึกษาอย่างกว้างขวาง เป็นธรรมและมีคุณภาพเหมาะสมกับสภาพความเป็นอยู่ของประชาชน ตลอดจนการเข้าถึงแหล่งการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับ ความสนใจและวิถีชีวิตของผู้เรียนทุกกลุ่มเป้าหมาย โดยการกระจายอำนาจให้แก่สถานศึกษาและภาคีเครือข่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ มีการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ให้มีความหลากหลายทั้งส่วนที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นและอาชีพในท้องถิ่น เพื่อให้

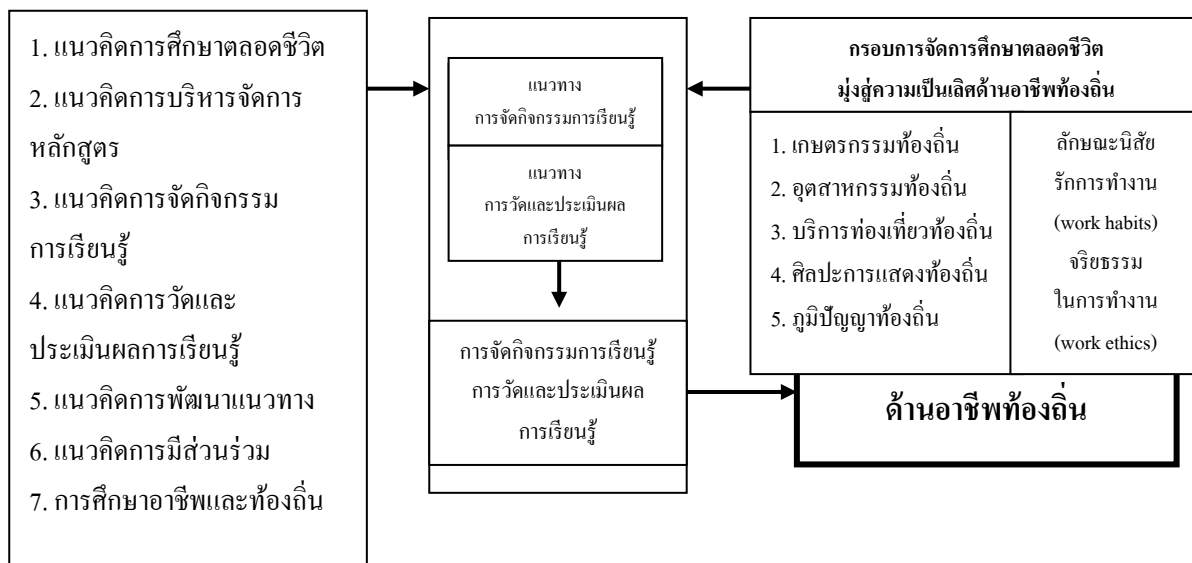
ผู้เรียนได้รับการศึกษาอย่างต่อเนื่อง และเป็นการพัฒนาศักยภาพกำลังคนและสังคมที่ใช้ความรู้และภูมิปัญญาเป็นฐาน โดยผู้เรียนได้รับความรู้และทักษะพื้นฐานในการแสวงหาความรู้ที่จะเอื้อต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม ความมั่นคง และคุณภาพชีวิตที่ดี ทั้งนี้การนำแนวทางการจัดการศึกษาตลอดชีวิต มุ่งสู่ความเป็นเลิศด้านอาชีพท้องถิ่นที่กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นพัฒนาขึ้นไปใช้ในสถานศึกษา ซึ่งประกอบด้วยการจัดการศึกษาในระบบและนอกระบบนั้น ควรมีแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจนเพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องนำไปสู่การปฏิบัติได้จริงและเกิดประโยชน์สูงสุดสำหรับเยาวชนในท้องถิ่น คณะผู้วิจัยจึงพัฒนาแนวทางประกอบการใช้กรอบแผนการจัดการศึกษาตลอดชีวิต มุ่งสู่ความเป็นเลิศด้านอาชีพท้องถิ่น โดยพัฒนาแนวทางให้สอดคล้องกับกรอบแผนการจัดการศึกษาตลอดชีวิต สอดคล้องกับนโยบายของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น และสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น โดยแนวทางที่พัฒนาขึ้นครอบคลุมด้านการบริหารจัดการหลักสูตร การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล การเรียนรู้ ทั้งนี้คณะผู้วิจัยได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทยในการทำวิจัยครั้งนี้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาแนวทางการนำกรอบแผนการจัดการศึกษาตลอดชีวิต มุ่งสู่ความเป็นเลิศด้านอาชีพท้องถิ่น
2. เพื่อพัฒนาแนวทางการนำกรอบแผนการจัดการศึกษาตลอดชีวิต มุ่งสู่ความเป็นเลิศด้านอาชีพท้องถิ่น
3. เพื่อทดลองใช้แนวทางการนำกรอบแผนการจัดการศึกษาตลอดชีวิต มุ่งสู่ความเป็นเลิศด้านอาชีพท้องถิ่น
4. เพื่อปรับปรุงและพัฒนาแนวทางการนำกรอบแผนการจัดการศึกษาตลอดชีวิต มุ่งสู่ความเป็นเลิศด้านอาชีพท้องถิ่น

กรอบแนวคิดการวิจัย

แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาแนวทางการนำกรอบแผนการจัดการศึกษาตลอดชีวิต มุ่งสู่ความเป็นเลิศด้านอาชีพท้องถิ่น ประกอบด้วย แนวคิดการศึกษาตลอดชีวิต (สุมาลี สังข์ศรี, 2544; Kidd, 1973) แนวคิดการบริหารจัดการหลักสูตร (Taba, 1962; Oliva and Bondi, 2013; Stake, 2008) แนวคิดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2542) แนวคิดการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ (สุวิมล ว่องวานิช, 2546) แนวคิดการพัฒนาแนวทาง แนวคิดการมีส่วนร่วม (Cohen and Uphoff, 1977; Epstein, 1995) การศึกษาอาชีพและท้องถิ่น (กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น, 2555) ดังแผนภาพ 1

ภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (research and development) และใช้วิธีการวิจัยเชิงผสมผสานวิธี (mixed methods research) โดยใช้วิธีการเชิงปริมาณ (quantitative method) และวิธีการเชิงคุณภาพ (qualitative method) โดยมีรายละเอียดการดำเนินงาน 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาแนวทางการนำกรอบแผนการจัดการศึกษาตลอดชีวิต มุ่งสู่ความเป็นเลิศด้านอาชีพท้องถิ่น ดำเนินการ โดย (1) ทบทวนวรรณกรรม เอกสาร แผน นโยบายกรอบแผนการจัดการศึกษาตลอดชีวิต มุ่งสู่ความเป็นเลิศด้านอาชีพท้องถิ่น และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดเป็นกรอบเอกสาร 3 เล่ม คือ แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตร แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และแนวทางการวัดและประเมินผล การเรียนรู้ (2) สันทนากลุ่มกับครูผู้สอน ศึกษานิเทศก์ จาก 5 ภูมิภาค 10 จังหวัด รวมจำนวน 53 คน (3) สัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิต จำนวน 30 คน ประกอบด้วย ผู้กำหนด

นโยบาย ได้แก่ นายกเทศมนตรี รองนายกเทศมนตรี ฝ่ายการศึกษา ผู้อำนวยการกองการศึกษาเทศบาล หรือ องค์การบริหารส่วนจังหวัด ผู้ปฏิบัติการจำนวน 56 คน ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา รองผู้อำนวยการ สถานศึกษาฝ่ายวิชาการ ศึกษานิเทศก์ และผู้เกี่ยวข้อง อื่นๆ จำนวน 30 คน ได้แก่ ปราชญ์ชาวบ้าน หรือภูมิปัญญาท้องถิ่น (4) สัมภาษณ์ เชิงลึกกับนักวิชาการด้านหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนรู้ และด้านการ ประเมินผล รวมจำนวน 3 คนวิเคราะห์ข้อมูลโดยการ วิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) ตรวจสอบข้อมูล แบบสามเส้า (triangulation data) และนำเสนอแบบ ความเรียง

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาแนวทางการนำกรอบ แผนการจัดการศึกษาตลอดชีวิต มุ่งสู่ความเป็นเลิศด้าน อาชีพท้องถิ่น โดยสังเคราะห์ข้อมูลจากขั้นตอนที่ 1 นำมาร่างแนวทางประกอบการใช้กรอบแผนการจัด การศึกษาตลอดชีวิต มุ่งสู่ความเป็นเลิศด้านอาชีพ ท้องถิ่น ได้แก่ แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตร แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และแนวทางการวัด และประเมินผลการเรียนรู้ ดำเนินการดังนี้ (1) ให้

ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน พิจารณาความเหมาะสม ตรวจสอบความถูกต้อง ความเป็นไปได้ และการใช้ประโยชน์ พร้อมทั้งดำเนินการปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ (2) ทดลองใช้ในโรงเรียนนำร่อง (mini tryout) เป็นระยะเวลา 1 เดือน และติดตามผลการใช้เป็นระยะ ๆ (3) ตรวจสอบคุณภาพร่างแนวทางทั้ง 3 เล่ม โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพของร่างแนวทาง ได้แก่ แบบประเมินคุณภาพแนวทาง มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน กำหนดเกณฑ์การพิจารณา คือ ต้องมีค่าเฉลี่ยไม่ต่ำกว่า 3.50 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานไม่เกิน 1.00 ซึ่งพบว่าแนวทางทั้ง 3 เล่ม มีผลการประเมินความเหมาะสมของเอกสารอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 5.00$, $SD = 0.00$) โดยมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับเอกสารแนวทางการบริหารจัดการหลักสูตร และเอกสารแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ คือ ควรเสริมตัวอย่างเพิ่มมากขึ้น และเน้นการเสริมตัวอย่างที่เป็นเลิศ (best practice) และเอกสารแนวทางการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ควรปรับรูปแบบการอ้างอิงให้เป็นแบบเดียวกันตลอดทั้งเล่ม

ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้แนวทางการนำกรอบแผนการจัดการศึกษาตลอดชีวิต มุ่งสู่ความเป็นเลิศด้านอาชีพท้องถิ่น นำไปทดลองใช้กับโรงเรียนใน 5 ภูมิภาค 10 จังหวัด รวมทั้งสิ้น 20 โรงเรียน ติดตามผลการใช้โดยใช้ระบบการให้ความช่วยเหลือและติดตาม (coaching and mentoring) โรงเรียนละ 3 ครั้ง โดยเว้นระยะในการติดตามผลโรงเรียนละ 2 เดือน ครั้งแรกช่วงเดือนมิถุนายน-กรกฎาคม ครั้งที่ 2 ช่วงเดือนสิงหาคม-กันยายน และครั้งที่ 3 ช่วงเดือนตุลาคม-พฤศจิกายน 2556 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย แบบติดตามผล Mentoring and Coaching แบบประเมินคุณภาพหน่วยการเรียนรู้/แผนการจัดการเรียนรู้ แบบสังเกตพฤติกรรมกรรมการจัดการเรียนรู้

แบบประเมินคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน แบบประเมินชิ้นงาน/โครงการ/รายงาน/กิจกรรมของนักเรียน แบบประเมินทักษะการประกอบอาชีพของนักเรียน แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับการเห็นคุณค่าและตระหนักในความสำคัญของอาชีพ แบบสัมภาษณ์สำหรับผู้/ภูมิปัญญาผู้ประกอบการ/เจ้าของสถานประกอบการ/สถาบันการศึกษาด้านอาชีพ/คณะกรรมการสถานศึกษา แบบประเมินผลการฝึกอาชีพ/การฝึกงาน/การสอนโดยสถานประกอบการ วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) และนำเสนอแบบความเรียง

ขั้นตอนที่ 4 การปรับปรุงและพัฒนาแนวทางการนำกรอบแผนการจัดการศึกษาตลอดชีวิตมุ่งสู่ความเป็นเลิศด้านอาชีพท้องถิ่น มีการปรับปรุงแนวทางทั้ง 3 เล่ม โดยมีการจัดประชุมสัมมนาผู้แทนโรงเรียนต่างๆ ทั้ง 20 โรงเรียน ประกอบด้วยผู้แทน ผู้บริหารเทศบาล ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน พร้อมจัดให้มีการแสดงนิทรรศการ และการถอดบทเรียนจากผู้เข้าร่วมประชุมสัมมนา นอกจากนี้ยังได้ดำเนินการปรับปรุงเอกสารแนวทางทั้ง 3 เล่ม แล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนรู้ และด้านการวัดและประเมินผลรวมจำนวน 5 คน พิจารณาความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความมีประโยชน์ เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย แนวทางการถอดบทเรียน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) และนำเสนอแบบความเรียง

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาแนวทางการนำกรอบแผนการจัดการศึกษาตลอดชีวิต

มุ่งสู่ความเป็นเลิศด้านอาชีพท้องถิ่น พบว่า กรอบแผนการจัดการศึกษาตลอดชีวิต มุ่งสู่ความเป็นเลิศด้านอาชีพท้องถิ่น เป็นแนวทางการจัดการศึกษาที่ตอบสนองความต้องการของสังคมปัจจุบัน ในกลุ่มจังหวัดทั้ง 5 ภาคมีกรอบเนื้อหา/สาระการเรียนรู้ตามกรอบการเรียนรู้ทักษะอาชีพท้องถิ่นแตกต่างกันในแต่ละภาค ควรพัฒนาผู้เรียนให้เหมาะสมกับบริบทของชุมชนและสภาพสังคม ควรมีการจัดการศึกษาร่วมกันระหว่างสถานศึกษากับชุมชนโดยมีเอกสาร แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตร การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และการประเมินผลการเรียนรู้ประกอบการใช้กรอบแผนการจัดการศึกษาตลอดชีวิตมุ่งสู่ความเป็นเลิศด้านอาชีพท้องถิ่น และควรให้ความสำคัญกับอาชีพสร้างสรรค์ ควรมีเอกสารแนะนำการใช้กรอบแผนการจัดการศึกษาตลอดชีวิตมุ่งสู่ความเป็นเลิศด้านอาชีพท้องถิ่น ประกอบด้วย แนวทางด้านการบริหารจัดการหลักสูตร ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้

2. ผลการพัฒนาแนวทางการใช้กรอบ

แผนการจัดการศึกษาตลอดชีวิต มุ่งสู่ความเป็นเลิศด้านอาชีพท้องถิ่น พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาศึกษานิเทศก์ และครูผู้สอน เสนอให้มีแนวทางเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติที่ถูกต้องชัดเจนควรเน้นการมีส่วนร่วมระหว่างสถานศึกษากับชุมชนและท้องถิ่น และเน้นการใช้แหล่งเรียนรู้ โดยพัฒนาแนวทางประกอบการใช้กรอบแผนการจัดการศึกษาตลอดชีวิต 3 เล่มคือ แนวทางด้านการบริหารจัดการหลักสูตร ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ และเอกสารแนวทางมีความเหมาะสม สอดคล้อง และมีประสิทธิภาพ

3. ผลการทดลองใช้แนวทางการใช้กรอบ

แผนการจัดการศึกษาตลอดชีวิต มุ่งสู่ความเป็นเลิศด้านอาชีพท้องถิ่น พบว่า โรงเรียนมีการศึกษาแนวทาง และสามารถจัดการศึกษาครอบคลุมทั้งด้านเกษตรกรรม

ท้องถิ่นอุตสาหกรรมท้องถิ่น บริการท่องเที่ยวท้องถิ่น ศิลปะการแสดงท้องถิ่น และภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร ผู้บริหารสถานศึกษาควรเน้นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การจัดการความรู้ (knowledge management) การนิเทศ (supervision) การช่วยเหลือให้คำปรึกษา (coaching) การเป็นพี่เลี้ยงสอนงาน (mentoring) ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีการจัดการจัดทำคำอธิบายรายวิชา การจัดทำหน่วยการเรียนรู้ จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนสร้างความรู้ (construct) ใช้กระบวนการในการเรียนรู้ (Process) และประยุกต์ใช้ความรู้ (Application) ในการนำอาชีพท้องถิ่นเข้ามาใช้ในการจัดเรียนรู้ และด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ เน้นการประเมินเพื่อปรับปรุงและพัฒนา (assessment for learning) และการประเมินการปฏิบัติ (performance evaluation) มีผลการประเมินคุณภาพหน่วยการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้ในระดับดีมาก พฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก คุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ในระดับดี ชื่นงาน โครงการงาน รายงานกิจกรรมของผู้เรียนมีคะแนนอยู่ในระดับปานกลาง และความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับการเห็นคุณค่าและตระหนักในความสำคัญของอาชีพอยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง

4. ผลการประเมิน ปรับปรุงและพัฒนา

เอกสารแนวทางประกอบการใช้กรอบแผนการจัดการศึกษาตลอดชีวิตมุ่งสู่ความเป็นเลิศด้านอาชีพท้องถิ่น เอกสารแนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรมีการปรับปรุงและเพิ่มเติมโครงสร้างเนื้อหาสาระ มีเนื้อหา 4 บท ได้แก่ บทที่ 1 ความเป็นมาและความสำคัญ บทที่ 2 กระบวนทัศน์การบริหารจัดการหลักสูตร บทที่ 3 การประเมินหลักสูตร บทที่ 4 บทบาทของผู้เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการหลักสูตร เอกสารแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีการปรับปรุงและพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

โดยเน้นวิธีการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากการปฏิบัติ ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ใช้ทักษะการคิดขั้นสูง และเพิ่มเติมตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้ที่ครอบคลุมอาชีพท้องถิ่น มีเนื้อหา 5 บท ได้แก่ บทที่ 1 ความเป็นมาและความสำคัญในการจัดการเรียนรู้ บทที่ 2 การวิเคราะห์ผลการเรียนรู้ บทที่ 3 การออกแบบการเรียนรู้แบบย้อนกลับ บทที่ 4 การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ บทที่ 5 การตรวจสอบและประเมินคุณภาพหน่วย/แผนการจัดการเรียนรู้ และเอกสารแนวทางการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ มีการปรับปรุงและพัฒนารูปแบบการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ โดยเน้นที่กระบวนการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ การออกแบบวิธีการและเครื่องมือที่ใช้ในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ เพิ่มตัวอย่างเครื่องมือที่ใช้สำหรับการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ให้ครอบคลุม

มิตอาชีพเพื่อความเป็นเลิศ มีเนื้อหา 4 บท ได้แก่ บทที่ 1 ความสำคัญของการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ บทที่ 2 แนวทางการประเมินผลการจัดการศึกษาตลอดชีวิต บทที่ 3 การจัดการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ บทที่ 4 การจัดการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของสถานประกอบการ ชุมชน และมีแนวทางการขับเคลื่อนกรอบแผนการจัดการศึกษาตลอดชีวิต มุ่งสู่ความเป็นเลิศด้านอาชีพท้องถิ่น แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรตามกรอบแผนการจัดการศึกษาตลอดชีวิต มุ่งสู่ความเป็นเลิศด้านอาชีพท้องถิ่น แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามกรอบแผนการจัดการศึกษาตลอดชีวิต มุ่งสู่ความเป็นเลิศด้านอาชีพท้องถิ่น และแนวทางการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามกรอบแผนการจัดการศึกษาตลอดชีวิต มุ่งสู่ความเป็นเลิศด้านอาชีพท้องถิ่น

แนวทางการขับเคลื่อนกรอบแผนการจัดการศึกษาตลอดชีวิต มุ่งสู่ความเป็นเลิศด้านอาชีพท้องถิ่น

หลักการ สร้างเครือข่ายบนพื้นฐาน

ความร่วมมือ

วัตถุประสงค์ เพื่อขับเคลื่อนกรอบ

แผนการจัดการศึกษาตลอดชีวิต มุ่งสู่ความเป็นเลิศด้านอาชีพท้องถิ่น

ขั้นตอน ประกอบด้วย (1) การสร้าง

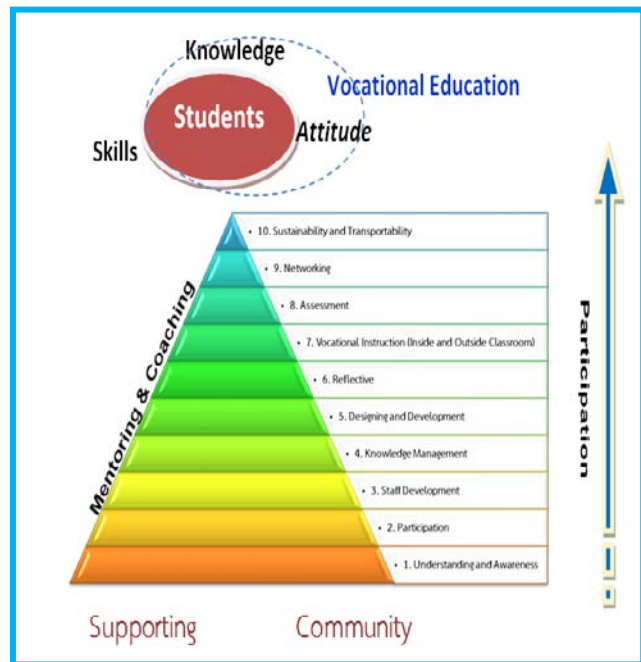
ความตระหนัก(awareness) (2) การเสริมสร้าง (enhancing) (3) การถอดบทเรียน (lesson learn) (4) การนำไปใช้ (implement) (5) การจัดการความรู้และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (knowledge management and sharing) (6) การนำเสนอแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ (present best practice) (7) การสร้างเครือข่าย (networking) (8) การพัฒนา (developing) และ(9) การสร้างความยั่งยืน (sustainable)

แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรตามกรอบแผนการจัดการศึกษาตลอดชีวิต มุ่งสู่ความเป็นเลิศด้านอาชีพ
ท้องถิ่น

หลักการ การบริหารแบบชุมชนมีส่วนร่วม
วัตถุประสงค์ เพื่อบริหารจัดการหลักสูตรตาม
กรอบแผนการจัดการศึกษาตลอดชีวิตมุ่งสู่ความเป็น
เลิศด้านอาชีพท้องถิ่น

ขั้นตอน ประกอบด้วย (1) การสร้างความ
เข้าใจและความตระหนัก (understanding and
awareness) (2) การมีส่วนร่วม (Participation) 3) การ
พัฒนานุเคราะห์ (staff Development) (4) การ
แลกเปลี่ยนเรียนรู้ (knowledge management) (5) การ
ออกแบบและพัฒนา (designing and development) (6)
การให้ข้อมูลย้อนกลับ (reflective) (7) การจัดการ
เรียนรู้ด้านอาชีพ (vocational instruction (inside and
outside classroom)) (8) การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ด้านอาชีพ (assessment) (9) การสร้างเครือข่าย (networking)
การมีส่วนร่วมระหว่างสถานศึกษากับ สถานประกอบการ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น สถาบันการศึกษาด้าน
อาชีพหรือที่เกี่ยวข้อง แหล่งเรียนรู้ชุมชน เทศบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) และหน่วยงานอื่นๆ และ (10)
ความยั่งยืนและการขยายผลการจัดการศึกษาอาชีพ (sustainability and transportability)

แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามกรอบแผนการจัด
การศึกษาตลอดชีวิต มุ่งสู่ความเป็นเลิศด้านอาชีพท้องถิ่น

หลักการ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็น
สำคัญ

วัตถุประสงค์ เพื่อให้สถานศึกษาและครูสามารถจัดกิจกรรม
การเรียนรู้มุ่งสู่ความเป็นเลิศด้านอาชีพท้องถิ่น ได้เหมาะสมกับ
ผู้เรียนและบริบทชุมชน

ขั้นตอน ประกอบด้วย (1) การศึกษาความต้องการของผู้เรียน
และการศึกษากรอบแผนการจัดการศึกษาตลอดชีวิตมุ่งสู่ความเป็น
เลิศด้านอาชีพ (2) การกำหนดรูปแบบการจัดการเรียนรู้ (3)
การจัดทำคำอธิบายรายวิชาและ โครงสร้างรายวิชา (4) การ
ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ (5) การสรุปผลการเรียนรู้และ (6)
การประเมินและปรับปรุงการออกแบบการจัดการเรียนรู้

ปัจจัยและเงื่อนไขสู่ความสำเร็จ ประกอบด้วย (1)
โรงเรียน ครูผู้สอนมีการประสานความร่วมมือจากชุมชน

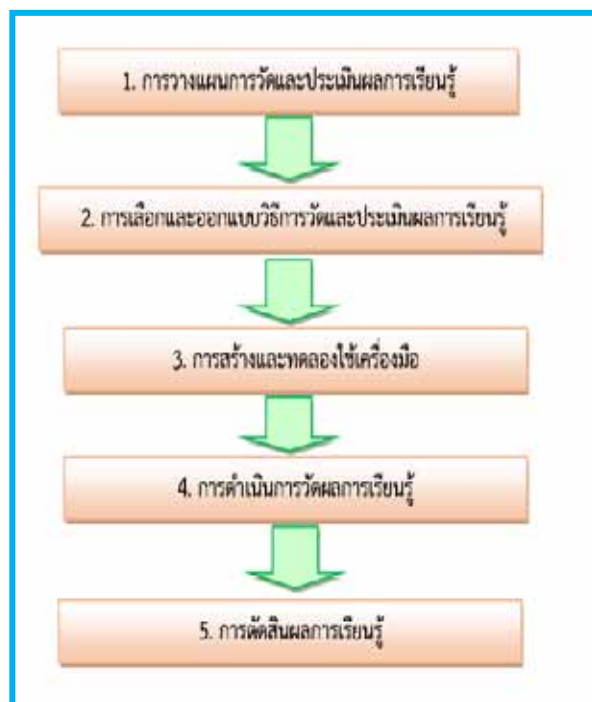
แหล่งเรียนรู้ เพื่อเป็นเครือข่ายร่วมพัฒนาการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน และ (2) ครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดกรอบ แผนการจัดการศึกษาตลอดชีวิตมุ่งสู่ความเป็นเลิศด้านอาชีพท้องถิ่นอย่างชัดเจน

แนวทางการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามกรอบแผนการจัดการศึกษาตลอดชีวิต มุ่งสู่ความเป็นเลิศด้านอาชีพท้องถิ่น

หลักการ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้จะช่วยเสริมสร้างให้ผู้เรียนมีพัฒนาการทางการเรียนรู้สู่ความเป็นเลิศด้านอาชีพ ที่ผ่านกระบวนการวัดและประเมินผลย่อย (formative assessment) การประเมินสรุปผลการเรียนรู้ (summative assessment) และการประเมินแบบมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง (stakeholder)

วัตถุประสงค์ (1) เพื่อปรับปรุงและพัฒนาผู้เรียนที่ผ่านกระบวนการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ (2) เพื่อสรุปผลการเรียนรู้ที่เกิดจากการวัดและประเมินผลการเรียนรู้

ขั้นตอน ประกอบด้วย (1) การวางแผนการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ (2) การเลือกและออกแบบวิธีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ (3) การสร้างและทดลองใช้เครื่องมือ (4) การดำเนินการวัดผลการเรียนรู้ และ (5) การตัดสินผลการเรียนรู้

ปัจจัยและเงื่อนไขสู่ความสำเร็จ ได้แก่ (1) มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับจุดมุ่งหมายการเรียนรู้ และเนื้อหา รายวิชาอย่างชัดเจน (2) การมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นผู้บริหาร ผู้สอน และชุมชน โดยจะต้องร่วมกันวางแผนการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ร่วมสร้างเครื่องมือ ร่วมวัดและประเมินผล และร่วมกันตัดสินผล การเรียนรู้

การอภิปรายผล

1. ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานพบว่า กรอบแผนการจัดการศึกษาตลอดชีวิต มุ่งสู่ความเป็นเลิศด้านอาชีพท้องถิ่น เป็นแนวทางการจัดการศึกษาที่ตอบสนองความต้องการของสังคมปัจจุบัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการเรียนรู้กับการประกอบอาชีพสามารถทำไปพร้อมๆ กันสามารถนำองค์ความรู้เรื่องอาชีพเป็นฐานในการจัดการเรียนรู้ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายของหน่วยงานต่างๆ คือ ยุทธศาสตร์การพัฒนาของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11

(พ.ศ. 2555 - 2559) ที่เน้นการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต นโยบายของกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นตามโครงการ SBMLD แนวทางการขับเคลื่อนการศึกษาเพื่อการมีงานทำ นโยบายและยุทธศาสตร์ 2555 ของกระทรวงศึกษาธิการ และแนวทางการจัดทำหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนพื้นฐานอาชีพในสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของกระทรวงศึกษาธิการ

2. ผลการพัฒนาแนวทางการใช้กรอบแผนการจัดการศึกษาตลอดชีวิต มุ่งสู่ความเป็นเลิศด้านอาชีพ

ท้องถิ่นผู้บริหารสถานศึกษา ศึกษาวิเคราะห์ และ
ครูผู้สอน เสนอให้มีแนวทางเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติที่
ถูกต้องชัดเจน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการศึกษาเรื่อง
อาชีพมีความสำคัญและจำเป็นกับสภาพสังคมปัจจุบัน
ซึ่งสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้น
พื้นฐาน พุทธศักราช 2551 นโยบายและยุทธศาสตร์
2555 ของกระทรวงศึกษาธิการ (2555) และแนวทาง
การจัดทำหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน
พื้นฐานอาชีพในสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้น
พื้นฐานของกระทรวงศึกษาธิการ ที่ส่งเสริมและเปิด
โอกาสให้ท้องถิ่นและสถานศึกษามีบทบาทในการ
พัฒนาหลักสูตรในส่วนสาระการเรียนรู้เพิ่มเติมให้
สอดคล้อง เหมาะสมกับสภาพบริบทโดยอาศัยการมี
ส่วนร่วมของหน่วยงานต่างๆ ตลอดจนชุมชน
ผู้เกี่ยวข้อง ผู้ปกครอง ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียซึ่งรวมถึง
ภาคธุรกิจด้วย

3. ผลการทดลองใช้แนวทางการใช้กรอบ
แผนการจัดการศึกษาตลอดชีวิต มุ่งสู่ความเป็นเลิศด้าน
อาชีพท้องถิ่น **ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร**
ผู้บริหารสถานศึกษาควรเน้นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การ
จัดการความรู้ (Knowledge Management) การนิเทศ
(supervision) การช่วยเหลือให้คำปรึกษา (coaching)
การเป็นพี่เลี้ยงสอนงาน (mentoring) ทั้งนี้อาจเป็น
เพราะว่าการบริหารจัดการหลักสูตรควรดำเนินการใน
ลักษณะของการมีส่วนร่วม แลกเปลี่ยนเรียนรู้ให้
คำแนะนำช่วยเหลือให้ข้อเสนอแนะซึ่งสอดคล้องกับ
แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรตามหลักสูตร
แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551
(สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2553) ซึ่งให้
ความสำคัญเกี่ยวกับกระบวนการพัฒนาและใช้
หลักสูตรตลอดแนว ทั้งหลักสูตรแกนกลางการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กรอบหลักสูตรระดับ
ท้องถิ่น และหลักสูตรสถานศึกษา ตลอดจนแนวคิด
สำคัญของการจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลใน

ชั้นเรียน **ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้** มีการจัดการ
จัดทำคำอธิบายรายวิชา การจัดทำหน่วยการเรียนรู้ จัด
กิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนสร้างความรู้ (construct) ใช้
กระบวนการในการเรียนรู้ (process) และประยุกต์ใช้
ความรู้ (application) ในการนำอาชีพท้องถิ่นเข้ามาใช้
ในการจัดเรียนรู้ สอดคล้องกับแนวการจัดการเรียนรู้
ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน
พุทธศักราช 2551 ของสำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาขั้นพื้นฐานที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับแนวคิดการ
จัดการเรียนรู้ที่มีเป้าหมาย สื่อการจัดการเรียนรู้ การ
จัดทำคำอธิบายรายวิชา การจัดทำหน่วยการเรียนรู้
 ตลอดจนแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียน
มีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ (สำนักวิชาการและ
มาตรฐานการศึกษา, 2553) และ**ด้านการวัดและ
ประเมินผลการเรียนรู้** เน้นการประเมินเพื่อปรับปรุง
และพัฒนา (assessment for learning) และการประเมิน
การปฏิบัติ (performance evaluation) ทั้งนี้อาจเป็น
เพราะว่าแนวปฏิบัติการวัดและประเมินผลการเรียนรู้
ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน
พุทธศักราช 2551 ของสำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการวัดและ
ประเมินผลการเรียนรู้ของสถานศึกษา แนวปฏิบัติที่ดี
ในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่ถูกต้องตามหลัก
วิชา แนวทางการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ใน
ระดับชั้นเรียนที่นำไปสู่การพัฒนาผู้เรียนให้เต็ม
ศักยภาพบนพื้นฐานของความแตกต่างระหว่างบุคคล
การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนต้องอยู่บน
หลักการพื้นฐานสองประการ คือเป็นการวัดและ
ประเมินเพื่อพัฒนาผู้เรียนและเพื่อตัดสินผลการเรียนรู้
(สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2553)

4. ผลการประเมิน ปรับปรุงแก้ไข เอกสาร
แนวทางประกอบการใช้กรอบแผนการจัดการศึกษา
ตลอดชีวิตมุ่งสู่ความเป็นเลิศด้านอาชีพท้องถิ่นพบว่า
ในเอกสารแนวทางการบริหารจัดการหลักสูตร มีการ

ปรับปรุงและเพิ่มเติมโครงสร้างเนื้อหาสาระ เอกสาร
แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีการปรับปรุงและ
 พัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยเน้น
 วิธีการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้
 จากปฏิบัติ ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ใช้ทักษะการคิดขั้น
 สูง และเพิ่มเติมตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้ที่
 ครอบคลุมอาชีพท้องถิ่นทั้ง 5 ด้าน และ**เอกสารแนว
 ทิศทางการวัดและประเมินผลการเรียนรู้** มีการปรับปรุง
 และพัฒนารูปแบบการวัดและประเมินผลการเรียนรู้
 โดยเน้นที่กระบวนการวัดและประเมินผลการเรียนรู้
 การออกแบบวิธีการและเครื่องมือที่ใช้ในการวัดและ
 ประเมินผลการเรียนรู้ เพิ่มตัวอย่างเครื่องมือที่ใช้
 สำหรับการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ให้ครอบคลุม
 มิติอาชีพเพื่อความเป็นเลิศ ซึ่งเอกสารแนวทางทั้ง 3
 เล่ม มีรายละเอียดที่สามารถนำไปสู่การปฏิบัติซึ่ง
 สอดคล้องกับแนวคิดของการศึกษาเพื่อการมีงานทำ
 (career education) ตามแนวทางการขับเคลื่อน
 การศึกษาเพื่อการมีงานทำ ซึ่งเป็นนโยบายและ
 ยุทธศาสตร์ 2555 ของกระทรวงศึกษาธิการที่ได้ให้
 นิยามไว้ว่าเป็นระบบการจัดการศึกษาที่มีเป้าหมายเพื่อ
 เตรียมเยาวชนให้ตระหนักรู้เกี่ยวกับความถนัด และ
 ศักยภาพของตนเอง สามารถมองเห็นภาพอนาคตเกี่ยว
 อาชีพของตนเองได้ ผู้เรียนจะได้รับการจัดเตรียมอย่าง
 ต่อเนื่องตั้งแต่ระดับปฐมวัยจนถึงการศึกษาขั้นพื้นฐาน
 เพื่อเชื่อมต่อด้านมหาวิทยาลัย โดยปรับการเรียนการ
 สอนให้ผู้เรียนได้รับโอกาสในการสัมผัสประสบการณ์
 ในวิชาชีพต่างๆ อย่างหลากหลาย ฝึกทักษะที่จำเป็น
 และเตรียมคุณลักษณะที่ดีเพื่อการประกอบอาชีพได้
 สอดคล้องกับความถนัด ความสนใจและศักยภาพของ
 ตนเอง และโรงเรียนมีการบริหารจัดการการใช้
 หลักสูตร เพื่อเป็นการเตรียมความรู้ ทักษะและ
 คุณลักษณะของผู้เรียนให้สอดคล้องและตรงประเด็น
 กับการศึกษาต่อและการประกอบอาชีพในอนาคตของ

ผู้เรียนที่ส่งเสริมศักยภาพความเข้มแข็งให้กับท้องถิ่น
 และประเทศ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ข้อเสนอแนะต่อสถานศึกษา

1. ผู้บริหารสถานศึกษาควรเห็นความสำคัญ
 ในการขับเคลื่อนการใช้กรอบแผนการจัดการศึกษา
 ตลอดชีวิต มุ่งสู่ความเป็นเลิศด้านอาชีพท้องถิ่น โดยใน
 ระดับประถมศึกษาควรเน้นไปในด้าน career
 education ส่วนในระดับมัธยมศึกษาควรจัดในลักษณะ
 career academy
2. ผู้สอนควรให้โอกาสผู้เรียน ผู้ปกครอง ภูมิ
 ปัญญาท้องถิ่น สถานประกอบการสถาบันการศึกษา
 อาชีพได้ มีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนและ
 การประเมินผล
3. ผู้บริหารสถานศึกษาควรเห็นความสำคัญ
 และเป็นผู้นำในการผลักดันเพื่อขับเคลื่อน การจัดการ
 เรียนการสอน และการวัดและประเมินผลการเรียนรู้
 ในลักษณะร่วมกันทั้งโรงเรียน โดยใช้กระบวนการ
 นิเทศภายในสถานศึกษาเพื่อเสริมสร้างพลังอำนาจ
 (empowerment)
4. ครูผู้สอนควรใช้กระบวนการวิจัยในชั้น
 เรียน มาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการเรียนสอน
 และการประเมินเพื่อแก้ปัญหาหรือพัฒนาคุณภาพ
 ผู้เรียน พร้อมกับยกระดับคุณภาพการสอนสู่ความเป็น
 เลิศด้านอาชีพ
5. ความพร้อมและเวลาของผู้สอน ซึ่งมีภาระ
 งานอื่นๆ ของโรงเรียน และมีคาบสอนหลายวิชาและ
 หลายระดับชั้น ทำให้มีปัญหาในการเตรียมการสอน
 ติดตามงาน การวัดและประเมินการเรียนรู้และประเมิน
 พัฒนาการทางด้านอาชีพของผู้เรียน
6. สถานศึกษาต้องสร้างความสัมพันธ์กับ
 ชุมชน ผู้ปกครอง สถานประกอบการ
 สถาบันการศึกษาด้านอาชีพ สถาบันอุดมศึกษาทางด้าน

ครูศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ เพื่อเตรียมความพร้อมในการพัฒนาบุคลากรและเป็นที่เลี้ยงในการจัดการศึกษาตลอดชีวิต มุ่งสู่ความเป็นเลิศด้านอาชีพท้องถิ่น

7. สถานศึกษาคควรบูรณาการการจัดการศึกษาด้านอาชีพให้ไปกับการเรียนการสอนในรายวิชาพื้นฐาน รายวิชาเพิ่มเติม โครงการ/กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยไม่แยกส่วนการจัดการศึกษาด้านอาชีพออกจากจัดการเรียนการสอนปกติ

8. สถานศึกษาคควรจัดการศึกษาด้านอาชีพให้ผู้เรียนเกิดนิสัยรักในการทำงาน (work habits) และจริยธรรมในการทำงาน (work ethic) ซึ่งการที่นักเรียนจะมีคุณลักษณะดังกล่าวได้นั้นต้องใช้ระยะเวลาในการฝึกปฏิบัติเพื่อให้เกิดขึ้น ซึ่งคือเป้าหมายสูงสุดของการจัดการศึกษาตลอดชีวิต มุ่งสู่ความเป็นเลิศด้านอาชีพท้องถิ่น

ข้อเสนอแนะต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1. สำนักงานการศึกษา กองการศึกษาขององค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) และ เทศบาล ควรให้การสนับสนุนการดำเนินการบริหารจัดการหลักสูตร การเป็นที่เลี้ยงสอนงาน (mentoring) และการช่วยเหลือให้คำปรึกษา (coaching) ให้กำลังใจผู้บริหารและครู และสนับสนุนงบประมาณในการวิจัยและพัฒนา (research and development) อาชีพท้องถิ่นร่วมกับ โรงเรียน สถานประกอบการ แหล่งเรียนรู้ และภูมิปัญญาท้องถิ่นในลักษณะเครือข่าย

2. สำนักงานการศึกษา กองการศึกษาขององค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) และเทศบาล ควรมีการเสริมพลังในการจัดการศึกษาด้านอาชีพให้กับสถานศึกษา และเป็นที่เลี้ยงในการนำกรอบแนวทางการจัดการศึกษาตลอดชีวิต มุ่งสู่ความเป็นเลิศด้านอาชีพท้องถิ่น รวมทั้งประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กรมการปกครองท้องถิ่น สถาบันการศึกษาในท้องถิ่น สถานประกอบให้การสนับสนุนวัสดุ อุปกรณ์งบประมาณ บุคลากรกับสถานศึกษาในสังกัด

ข้อเสนอแนะต่อสถานประกอบการ

สถาบันการศึกษา หน่วยงานเกี่ยวกับอาชีพ

1. ควรมีความร่วมมือในลักษณะเครือข่าย ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมวางแผน ร่วมประเมินและร่วมติดตามเพื่อสร้างความเข้มแข็งแห่งชุมชนการเรียนรู้

2. ควรมีการอบรมให้ความรู้แก่ครูที่สอนวิชาชีพ เพื่อสร้างความชำนาญ รวมทั้งมีความร่วมมือทางวิชาการในการจัดทำหลักสูตรที่เอื้อต่อความต้องการของตลาด

ข้อเสนอแนะต่อกรมส่งเสริมปกครองท้องถิ่น

1. กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ควรมีนโยบายและประชาสัมพันธ์กรอบแผนการจัดการศึกษาตลอดชีวิต มุ่งสู่ความเป็นเลิศด้านอาชีพท้องถิ่นอย่างรอบด้านเป็นระบบ ชัดเจน และต่อเนื่องครอบคลุมกับผู้เกี่ยวข้อง

2. กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นควรส่งเสริม สนับสนุนให้องค์กรบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) เทศบาล และสถานศึกษา มีการจัดระบบการบริหารจัดการหลักสูตร การเป็นที่เลี้ยงสอนงาน (Mentoring) และการช่วยเหลือให้คำปรึกษา (coaching) ที่เป็นระบบและเป็นรูปธรรม และค้นหาแบบปฏิบัติที่ดี (best practice) ในลักษณะ INN (Individual, Node และ Network) สร้างลักษณะเฉพาะหรืออัตลักษณ์การจัดการศึกษาท้องถิ่นให้โดดเด่นและสามารถเป็นแหล่งเรียนรู้สำหรับการจัดการศึกษาของหน่วยงานอื่น ๆ

3. กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ควรมีการวางแผนการบริหารจัดการหลักสูตร การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ด้านอาชีพร่วมกับมหาวิทยาลัย อาชีวศึกษา หรือสถาบันอย่างเป็นระบบ ในทุกระดับการศึกษาทั้งในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา

4. กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ควรมีการทำงานแบบร่วมมือกันทำงาน และแบบร่วมมือกับบุคลากรในสถานศึกษา โดยกำหนดให้มีระบบการติดตามช่วยเหลือสถานศึกษาโดยเครือข่ายร่วมกับสถาบันอุดมศึกษา สถาบันการศึกษาอาชีพ สถานประกอบการ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

5. กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ควรมีการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้และสะท้อนผลการดำเนินงานที่เป็นแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ เพื่อเป็นการกระตุ้นสนับสนุน และส่งเสริมให้ครูเกิดความภาคภูมิใจและเกิดเครือข่ายในการทำงานร่วมกัน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการศึกษาตามกรอบแผนการจัดการศึกษาตลอดชีวิต มุ่งสู่ความเป็นเลิศด้านอาชีพท้องถิ่น เช่นปัจจัยด้าน

ทัศนคติของผู้ปกครอง ผู้บริหารและครูผู้สอนที่มีต่อการจัดการศึกษาด้านอาชีพ ปัจจัยเกี่ยวกับตลาดแรงงาน ความสัมพันธ์กับอาชีพท้องถิ่น ปัจจัยด้านค่านิยมของผู้เรียน ปัจจัยด้านการกำกับ นิเทศติดตามของกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น

2. ควรมีการวิจัยเพื่อพัฒนาระบบการพัฒนาผู้บริหาร ครูผู้สอนและผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อเสริมสร้างความเข้าใจและความสามารถในการบริหารจัดการ หลักสูตรเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนการสอน การประเมินผล

3. ควรมีการศึกษาถึงแนวทางการขับเคลื่อนกรอบแผนการจัดการศึกษาตลอดชีวิต มุ่งสู่ความเป็นเลิศด้านอาชีพท้องถิ่นในลักษณะของการวิจัยที่หลากหลายวิธี ทั้งในเชิงปริมาณ เชิงคุณภาพ หรือแบบผสานวิธีวิจัยทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2555). *แนวทางการขับเคลื่อนการศึกษาเพื่อการมีงานทำ : นโยบายและ ยุทธศาสตร์*

2555 ของกระทรวงศึกษาธิการ. ค้นจาก <http://WWW.school.skz2.go.th/lcska2/.../dQ4TeN7R9jgP.doc>
กลุ่มงานภูมิปัญญาท้องถิ่น สำนักพัฒนาเกษตรกรรม กรมส่งเสริมการเกษตร. (2556). *ภูมิปัญญาท้องถิ่น*. ค้นจาก <http://tkagri.doae.go.th/temp.php?gpg=title02>

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2544). *สู่ความเป็นเลิศ*. กรุงเทพฯ: พี.เอ.ลิฟวิ่ง จำกัด.

มาเรียม นิลพันธุ์. (2555). *วิธีวิจัยทางการศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 7). นครปฐม: ศูนย์วิจัยและพัฒนาทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2543). *ยุทธศาสตร์การเรียนรู้ตลอดชีวิต*. กรุงเทพฯ: องค์การค้ำของครูสภา.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2548). *รายงานการวิจัย การจัดการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต: ห้องสมุด*.

กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). *แนวทางการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). *แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). *แนวปฏิบัติการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, กระทรวงศึกษาธิการ. (2555). *แนวทางการจัดทำหลักสูตรและจัดการเรียนการสอนพื้นฐานอาชีพในสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- สุมาลี สังข์ศรี. (2544). *รายงานการวิจัยการศึกษาตลอดชีวิตเพื่อสังคมไทยในศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์องค์การค้ำของคุรุสภา.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2546). *ทิศทางใหม่และมาตรฐานของการประเมินผู้เรียน. ในสุวิมล ว่องวานิช (บรรณาธิการ). การประเมินผลการเรียนรู้แนวใหม่*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Assessment Reform Group. (2002). *Assessment for learning principles*. Retrieved from <http://www.aaia.org.uk/assessment.htm>
- Assessment Reform Group. (1999). *Assessment for learning: beyond the black box*. Cambridge : University of Cambridge School of Education.
- Beers, Sue Z. (2011). *Teaching 21st century skills : an ASCD action tool*. Alexandria USA: ASCD
- Black, P. J. & Wiliam, D. (1998). *Assessment and classroom learning*, *assessment in education*, 5(1), 7-74.
- Finch, C. R. & Crunkilton, J. R. (1999). *Curriculum development in vocational and technical education: Planning, content, and implementation* (5th ed.). Needham Heights MA: Allyn and Bacon.
- Grant – Holcomb, Arlene. (2009). *Management knowledge and skills in the undergraduate dietetics curriculum: An assessment*. Dissertation submitted in partial satisfaction of the requirements for the degree of Doctor of Education in Organizational Leadership of Pepperdine University.
- Hinojosa, E. M. (2001). *Superintendent's perceptions of curriculum management audits*. Dissertation Presented to the Faculty of the Graduate School of The University of Texas.
- Oliva, Peter F. (2013). *Developing the curriculum* (8th ed.). Boston: Allyn and Bacon.
- Stiggins, R. J., Arter J. A., Chappuis J. & Chappuis, S. (2004). *Classroom assessment for student learning*. Portland OR: Assessment Training Institute.
- Sweeney, D. (2011). *Student-centered coaching: A guide for K-8 coaches and principles*. California: Corwin.

แต่สำหรับคนส่วนใหญ่ที่ต้องการคำอธิบายขยายความก็ได้ทรงแสดงโอวาทปาฏิโมกข์ เพื่อเป็นการย้ำเตือนหลักการของพระศาสนา โดยสรุปอริยสัจสี่เป็นข้อสุดท้าย หรือ มรรคมมีงค์ ๘ ลงเหลือเพียง ๓ ในภาษาที่ฟังง่าย คือ ละเว้นความชั่ว ทำความดี และทำจิตใจให้บริสุทธิ์ กล่าวง่าย ๆ คือ การประหมสอนงานต้องมีอย่างต่อเนื่อง และเลือกใช้วิธีการให้เหมาะกับกลุ่มคน

๒. เตือนให้ระลึกถึงเหตุแห่งการเข้มาร่วมงานกัน พระพุทธองค์ทรงกล่าวเตือนเรื่องการปฏิบัติธรรมเพื่อให้ถึงที่สุดแห่งทุกข์ไว้มากมาย และมีพระสูตรหนึ่งที่ทรงกล่าวไว้เป็นลำดับ ตั้งแต่ต้นที่การเป็นสมณะเป็นอย่างไร

ซึ่งทรงแจกแจงว่า ไม่ใช่เป็นเพียงแค่ที่คนทั่วไปรู้จักว่าเป็นเท่านั้น แต่หมายถึงการประพฤติธรรมเพื่อความเป็นสมณะนั้นด้วย เพื่อไม่ให้เกิดการบรรพชาเป็นไปโดยเปล่าประโยชน์ จากนั้นก็ทรงแสดงแจกแจงลำดับการปฏิบัติที่ยิ่ง ๆ ขึ้นไปจนกระทั่งผู้เป็นอริยะ และในที่สุดคือเป็นพระอรหันต์ พระพุทธโอวาทที่ทรงตักเตือนพุทธบริษัทเสมอตลอด

พระชนมชีพ คือ ไม่ให้ลดความเพียรในการปฏิบัติจนถึงจุดหมายปลายทางที่ตั้งไว้

๓. สร้างระบบเพื่ออบรมพนักงานใหม่ การกำหนดลำดับเรื่องที่พนักงานใหม่พึงรู้และปฏิบัติเพื่อความเจริญก้าวหน้าในชีวิตการทำงานเป็นเรื่องสำคัญ ดังเช่นที่พระพุทธองค์ทรงกล่าวให้คำแนะนำไว้กับพระอานนท์ว่า คุณก่อน อานนท์ พวกพระภิกษุใหม่ บวชไม่นาน มาสู่ธรรมวินัยนี้ใหม่ๆ เธอทั้งหลายพึงให้สมาทานให้ตั้งมั่น ให้ประดิษฐานอยู่ในธรรมห้าประการ คือ

- เป็นผู้สำรวมในปาฏิโมกขสังวร สมาทานศึกษาให้อยู่ในสิกขาบททั้งหลาย
- เป็นผู้มือินทริยสังวร มีสติรักษาดน รักษาใจ
- เป็นผู้ไม่พุดมาก
- เป็นผู้ถือการอยู่ป่าเป็นวัตร หรือ อาศัยเสนาสนะอันสงัด
- เป็นผู้มืสัมมาทิจิ

๔. การทดลองปฏิบัติ หมายถึงเวลาในการปรับตัวให้เข้ากับวัฒนธรรมองค์กร เช่น ระยะเวลาทดลองงาน ซึ่งพระพุทธองค์ได้เคยตรัสต่อ อเจลกัสสปะ ว่า คุณก่อนกัสสปะ ผู้ใดเคยเป็นอัญญุเตริยธัมมิก หวังบรรพชา หวังอุปสมบทในพระธรรมวินัย ผู้นั้นต้องอยู่ปริวาส ๔ เดือน ต่อล่วง ๔ เดือน ภิกษุทั้งหลายเต็มใจแล้ว จึงให้บรรพชา ให้อุปสมบทเพื่อความเป็นภิกษุ

๕. การอบรมต่าง ๆ วิธีการอบรมที่ท่านผู้เขียนสังเคราะห์ได้จากพระไตรปิฎก เช่น การอบรมโดยตรงที่มักเริ่มต้นด้วยคำถามและทรงตอบโดยละเอียด เช่น คุณก่อนภิกษุทั้งหลาย ลัทธิของเดียรธัมมิก ๓ ที่เป็นหลักอกริยา คืออะไร เป็นต้น นอกจากนี้แล้ว ก็มีการถือโอกาสอบรมสิ่งที่เป็นประเด็นสำคัญในเวลานั้นเพื่อแก้ไขความเข้าใจผิดโดยทรงให้ข้อเตือนใจกับภิกษุสาวกอื่น ๆ เช่น ตรัสว่า...ที่พระองค์คุณมาลมาบามากมายก็เพราะขาดกัลยาณมิตร เมื่อได้กัลยาณมิตร ก็สามารถปฏิบัติธรรมจนบรรลุถึงพระอรหันต์ได้ และยังมีวิธีอื่น ๆ อีกได้แก่ การสอนผ่านการสนทนากับบุคคลอื่น และการตอบคำถามรายบุคคลหรือตอบคำถามในที่ประชุมเหล่านี้ล้วนมีตัวอย่างให้ศึกษาได้ทั้งสิ้น สำหรับหัวข้อเรื่องที่อบรมก็มีทั้งเรื่องที่เป็นทฤษฎี เรื่องรอบ ๆ ตัวเรื่องหน้าที่ และ

แม้แต่เรื่องบุคลิกภาพ ซึ่งพระพุทธองค์ทรงให้ความสำคัญในการสร้างความประทับใจเบื้องต้นต่อผู้อื่นด้วย ดังพระสูตรหนึ่งและอรรถกถาให้คำตอบไว้ว่า “บุคคลสองในสามเห็นรูปแล้วเลื่อมใสบุคคลสี่ในห้าได้ยินเสียงแล้วเลื่อมใส บุคคลเก้าในสิบเลื่อมใสเพราะความสมณะ บุคคลหนึ่งในแสนส่วนเลื่อมใสในธรรมด้วยธรรมนั่นเอง” จากความดังกล่าวผู้เขียนพิจารณาว่า... คนที่มีบุคลิกดี หน้าตาดี แต่งกายดี ย่อมได้เปรียบ เพราะสร้างความเลื่อมใสหรือสร้างความประทับใจให้กับคนหมู่มากได้ตั้งแต่แรกเห็น

โครงสร้างในการบริหารองค์กรในสมัยพุทธกาล เป็นโครงสร้างที่เรียบง่าย คือ พระพุทธเจ้าทรงเป็นองค์ประธานและเป็นผู้บริหารสูงสุด พระสารีบุตรเป็นพระธรรมเสนาบดี อัครสาวกเบื้องขวา ผู้มีความเป็นเลิศในด้านปัญญา พระโมคคัลลานะ เป็นพระอัครสาวกเบื้องซ้าย ผู้มีความเป็นเลิศด้านอิทธิฤทธิ์ พระอนนทที่เป็นพุทธอุปัฏฐากหรือเลขานุการ ส่วนกลุ่มพระภิกษุสาวกก็แบ่งงานกันตามถนัด บางองค์มีหน้าที่ตามที่ได้รับอาสา เช่น พระทักขพณัลบุตรเป็นผู้จัดเสนาสนะและจัดพระไปฉันในที่นิมนต์ เป็นต้น นอกจากนี้แล้วพระพุทธองค์ทรงแต่งตั้งพระอริยสาวกและสาวิกาจำนวนหนึ่งเป็นเอตทัคคะ คือ ความเป็นเลิศ จำแนกเป็นสี่กลุ่มใหญ่ ๆ คือ

- เป็นต้นแบบในด้านด้านหนึ่ง เช่น พระมหากัสสปะ ผู้สรรเสริญคุณและรักษารูขุดควัตรเพื่อเป็นแบบอย่างแก่ภิกษุ
- มีคุณสมบัติพิเศษเฉพาะตน เช่น พระอนูรุธะ เป็นเลิศทางทิพยจักขุ พระสิวลีมีลาภมาก
- มีความเชี่ยวชาญในด้านใดด้านหนึ่ง อาจเป็นที่อ้างอิงของภิกษุอื่นๆในเรื่องนั้นๆ เช่น พระอุบาลีผู้ทรงจำพระวินัยเป็นเลิศ พระปุลณณมันตานีบุตรเป็นพระธรรมกถึก และพระอนนท เป็นผู้ทรงจำเรื่องราวต่างๆที่พระพุทธองค์ทรงสอนไว้ได้
- การแบ่งจัดลำดับชั้นตามลำดับอาวุโส เช่น พระนวกะ (ตั้งแต่บวชจนถึง ๕ พรรษา) พระมัชฌิมะ (ตั้งแต่ ๕ พรรษาขึ้นไปจนถึง ๑๐ พรรษา) และพระเถระ (ตั้งแต่ ๑๐ พรรษาขึ้นไป) เป็นต้น

เนื้อหาในหนังสือเล่มนี้ยังมีอีกมาก ทุกประเด็นมีความน่าสนใจต่อการศึกษาในความเป็นสุดยอดชีวิตของพระพุทธองค์ ซึ่งท่านผู้เขียนเชื่อมโยงกับกรณีศึกษาทางธุรกิจได้ทุกแง่มุม จุดประกายให้หันมาดูพุทธวิธีต่าง ๆ ซึ่งพระพุทธองค์ทรงทำด้วยพระปัญญาคุณ พระมหากรุณาธิคุณ อันจะทำให้ตัดสินใจเรื่องต่าง ๆ ด้วยสติและความรอบคอบ

